

Tornerose [Blu-ray]

Tornerose [Blu-ray]

Tornerose er endelig tilgjengelig i HD her på berget. Nå kan vi nyte designet til Eyvind Earle i all sin prakt og studere en av Disneys mest banebrytende filmer. Utgivelsen er god, men ikke perfekt.

Sleeping Beauty

Clyde Geronimi, Les Clark, Eric Larson, Wolfgang Reitherman

Walt Disney Pictures

1959

Walt Disney Studios Home Entertainment

16:9 Letterbox (2,55:1), 1080p

DTS-HD 7.1

73 min.

2

5

En sjelden blomst

Norskanimasjon.no anmeldte DVD-utgivelsen av

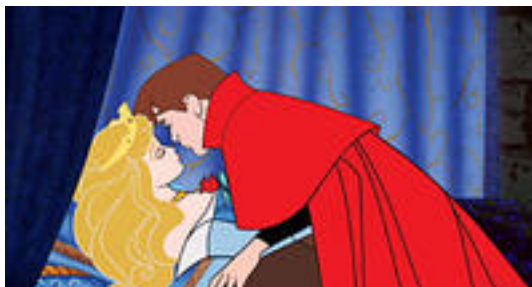
Tornerose tilbake i 2009 - da filmen ble utgitt som 2-disk 50-års spesialutgave på DVD. Nå er filmen tilgjengelig i HD med fornyet lyd- og bilde kvalitet. Anmeldelsen under baserer seg delvis på den opprinnelige DVD-omtalen, mens ekstramaterialet og Blu-ray-utgivelsen omtales lengre ned under overskriften Utgivelsen.

Tornerose er filmen som var nær på å ta knekken på Disney som animasjonsstudio. Gjennom en periode på seks år, vokste produksjonen over alle budsjetter og endte opp som Disneys dyreste film til da og holdt på å dra med seg hele studioet i dragsuget. I produksjonsperioden var Walt Disney mest opptatt med drømmen om å lage Disneyland i California og flere av talentene hadde forlatt studioet til fordel for Warner Bros. og UPA med flere. Tilbake stod Disney-studioet uten en samlende kreativ kraft, men fremdeles med noen av bransjens beste animatører og den ambisiøse designeren Eyvind Earle.

Som så mange ganger før lener Disney seg mot den europeiske fortellertradisjonen med *Tornerose* og settingen er et udefinert land i Europa på 1400-tallet. Kongen og dronningen blir født en datter og hele landet deltar i feiringen av lille Aurora. Et skår i gleden er det da mektige Malefika kommer for å delta i feiringen og kaster en forbannelse over den lille jenta; før hun fyller 16 år skal hun stikke seg på en tein og volde hennes død. En motplan settes i verk av de tre gode feene; Flora, Fauna og Kvitrebekk. Først gjør de sitt beste for å motvirke forbannelsen, deretter tar de med seg Aurora til en hytte i skogen og passer på jenta inntil hun blir 16 år. All magi er forbudt for at ikke Malefika skal få snusen i det og de gir jenta det nye navnet Tornerose.

16 år går og det ser ut til at planen er i ferd med å lykkes og Auroras tilbakekomst, og forestående bryllup med naboprinsen Filip, forberedes på slottet. Så på sekstenårsdagen, mens feene forbereder sin egen feiring, sendes Tornerose ut i skogen hvor hun tilfeldigvis støter på prinsen og forelsker seg sporenstreks uten å vite at dette er hennes tiltenkte husband. Feene viser seg å være så dårlige til å forberede fest, at de bryter sitt eget forbud mot magi og svinger tryllestavene for å redde situasjonen. Malefika på sin side er frustrert over at Aurora ser ut til å

overleve forbannelsen, men oppdager feenes bruk av magi og kommer på sporet av Aurora. Hun lurer Aurora til å stikke seg på teinen og Aurora faller en i dyp søvn som bare prinsen kan redde henne fra.

Tornerose ble ingen kassasuksess ved lansering i 1959. Til tross for tekniske nyvinninger på flere fronter og lansering på 70 mm med brask og bram greide ikke filmen å tjene inn igjen de enorme utgiftene produksjonen påførte studioet. Nå i ettertid er det lett å se hvilke svakheter filmen har, men også dens åpenbare styrke. Sammenliknet med Disneys andre prinsessefilmer, *Snehvit* (1937) og *Askepott* (1950), er det mange likheter, men kanskje vel så viktig en rekke ulikheter. Den største ulikheten er karakterdesignet, som forlater Disneys velkjente avrundede former og går i en mer grafisk retning med spisse, avlange former som matcher bakgrunnene og det gotiske tidsbildet. Vel så viktig er fraværet av fengende sanger. *Tornerose* legger seg opp til et rent klassisk musikkbilde inspirert av Tchaikovsky og har ingen av *Askepott* sine slagere å friste publikum med.

Manuset i seg selv er også blant filmens svakeste sider. Selv om historien på denne tiden nok var velkjent for de aller fleste, byr *Tornerose* på en relativt rotete fortelling som ikke umiddelbart lar seg fatte av de yngre publikummerne. Historien har noe uforløst over seg og man kan nærmest fornemme at filmskaperne har vært noe rådløse uten Walt Disneys nære tilstedeværelse. Ett eksempel på filmens noe endimensjonale fortellerstil, er morens totale fravær i filmen. Til tross for at hun blir fratatt datteren etter fødselen, er ikke morens reaksjon portrettert i det hele tatt. Malefika er en av de store Disney-skurkene, men også denne karakteren er noe ensidig avbildet og har intet av dobbeltheten som *Askepotts* stemor, eller som de senere karakterene Cruella deVil (*101 dalmatinere*, 1961) og Medusa (*Bernard og Bianca*, 1977), byr på.

I ettertid er det ikke tvil om at det er Eyvind Earle som er filmens store stjerne. Han krediteres med fargedesign på filmen, men det viser det seg at det var Earle som gjorde mesteparten av det øvrige designet og valgene som definerte utseendet for filmen. Nå kan filmen nytes på grunn av bakgrunnene alene, med den gotiske arkitekturen som også gjenspeiles i naturen og omgivelsene. Earle hentet inspirasjon fra gotikkens malerkunst, hvor perspektivet ennå ikke var utviklet. I filmen holdes forgrunn og bakgrunn i fokus samtidig for å etterape gotikkens manglende perspektiv. Kombinert med Disneys multiplanteknikk gjør det at filmskaperne kan bevege seg inn mellom de flate kulissene og på den måten skape en illusjon av dybde som er slående. De storslagne bakgrunnene er fantastiske og er i seg selv mesterverk, men de viste seg å skape

problemer for animatørene.

Under produksjonen var fremdeles Disneys "nine old men" aktive og leverer animasjon av høy kvalitet. Det oppstod likevel problemer når animasjonen skulle tilpasses Earles elaborerende design. Først og fremst måtte karakterene tilpasses det gotiske uttrykket og deretter måtte animasjonen kjempe om oppmerksomheten med bakgrunnens høye detaljnivå.

Sammenligner man bakgrunnene i

Tornerose med bakgrunnene i

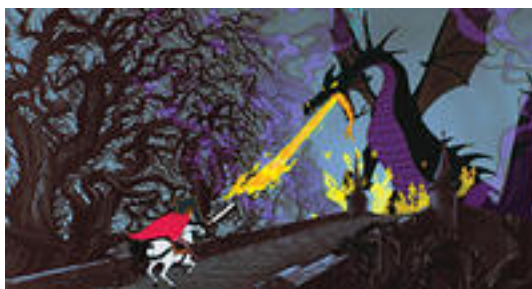
Bambi (1942), ser man den voldsomme forskjellen. I

Bambi henter bakgrunnene om stemningen i filmen og lar karakterene bære all handling, mens bakgrunnene i

Tornerose nærmest overtar handlingsrommet i filmen. Animasjonen holder like fullt høyt nivå og det er spesielt Frank Thomas og Ollie Johnston som imponerer med de tre feene, samt Marc Davis' skremmende fremføring av Malefika.

55 år senere fremstår

Tornerose som slutten av en æra for Disney. At filmen ikke greide å tjene inn igjen utgiftene, førte til store endringer i produksjonsprosessen hos Disney. Allerede ved neste film fra studioet, *101 dalmatinere* to år senere, var produksjonen radikalt forenklet. Dermed ble *Tornerose* filmen som markerte slutten på den første gullalderen for Disney. Slike filmer lages rett og slett ikke lengre.

Utgivelsen:

Det er ikke alltid så lett å bli klok på Disneys utgivelsesstrategi for hjemmemarkedet. Siden 2009 har Disney-konsernet lansert utvalgte klassikere som ekstra påkostede Diamond Edition-utgivelser. Disse utgivelsene har vært spekket med ekstramateriale og bilde og lyd har som regel vært oppusset etter alle kunstens regler. I starten ble også vi i Norden tilgodesett med disse fabelaktige utgivelsene, men i stadig større grad har diamantutgivelsene blitt droppet i Norden og strippet ned til enklere utgivelser. Så er også tilfelle med *Tornerose* som ikke får diamantstatus her på berget.

Heldigvis er både bilde- og lyd kvaliteten av diamantklasse på denne nordiske utgivelsen. Det er en sann glede å nyte denne filmen i HD-kvalitet. Eivind Earles fantastiske designarbeid kommer virkelig til sin rett og de perfekt komponerte bildene fra originalen springer mot i herlig HD. Som med forrige utgivelse av *Tornerose* er det fremdeles et tema om fargene er korrekt gjengitt i denne oppussingen av filmen - i mine øyne er fortsatt rødtonene i filmen for sterke og flere scener forstyrres av de kraftige rødtonene. Men dette er flisespikkeri. Lyden er også oppusset til en DTS-HD 7.1-miks som innehar alle kvaliteter fra det opprinnelige lydsporet.

Kvaliteten på ekstramaterialet er diskuterbar. Særlig hvis man har forventet en diamantutgave. Og særlig hvis du eier forrige DVD-utgave som var spekket med en rekke dokumentarer om produksjonen av denne fascinerende og viktige Disney-film. Alt dette er av uforståelige grunner utelatt på denne bluray-utgaven. Det eneste som har overlevd fra forrige utgivelse er kommentarsporet som er imponerende nok i seg selv og som redder ekstramaterialet på denne

utgivelsen. Vi møter Pixar og Disney-sjef John Lasseter, tidligere Disney-animatør Andreas Deja og filmhistoriker Leonard Maltin som snakker seg gjennom filmen og påpeker en rekke interessante aspekter ved produksjonen. Og som om ikke dette trekløveret er nok, så blir det også hentet inn klipp fra en rekke av dem som deltok på produksjonen, blant dem Walt sjøl, animatør Ollie Johnston og designerne Eyvind Earle og Ken Anderson.

I tillegg til bildekvaliteten, er det en annen hovedgrunn til å investere i denne utgivelsen; blant ekstramaterialet er det nemlig en Cine-Explore versjon av filmen. Det er i hovedsak kommentarsporet spilt av igjen, men denne gangen er bildet supplert med arkivmateriale; skisser, live-action-materiale, bakgrunner og en rekke interessante blikk på hvordan denne imponerende filmen har blitt til. Fantastisk! Utover dette er det faktisk ikke mer nytt ekstramateriale. Vi får gjensyn med kortfilmen *Grand Canyon* (1958) - et musikalsk billedbrev som fulgte den opprinnelige utgivelsen av *Tornerose* og mulighet til å spille av musikken fra filmen og en ?ny? musikkvideo. Intet ekstraordinært.

Samlet sett en utgivelse som ikke er filmen verdig. Nå skal det sies at heller ikke den amerikanske bluray-utgivelsen, som klassifiseres som en Diamond Edition, er spesielt rikhold, men vi har blitt bortskjemt med gode utgivelser fra Disney når det kommer til de store klassikerne. Jeg hadde forventet mer av *Tornerose*.

Anmeldt av Tom-Erik Lønnerød, 05.10.14

Takk til Walt Disney Studios Home Entertainment for anmeldereksemplar.

Trailer Tornerose:

Relaterte artikler:

[Tornerose - 2-disk spesialutgave](#)

[Disney-kanon](#)

Ja

[TorneroseBD cover;](#)